

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

02

grudnia
piątek
19:00

NFM, Sala Czerwona

Śpiewna modlitwa

Jarosław Thiel – dyrygent

Aleksandra Lewandowska – sopran

Marzena Michałowska – sopran

Riccardo Angelo Strano – alt*

Zbigniew Pilch – skrzypce

Chór NFM

Agnieszka Franków-Żelazny – kierownictwo artystyczne

Chór Chłopięcy NFM

Małgorzata Podzielny – kierownictwo artystyczne

Wrocławska Orkiestra Barokowa

Program:

Antonio Vivaldi (1678–1741)

Laudate pueri RV 602 [18']

I Laudate pueri

II A solis ortu

III Excelsus super omnes

IV Sit nomen Domini

V Suscitans

VI Ut colloct

VII Sit nomen Domini

VIII Gloria Patri

IX Sicut erat

Concerto per la S.S.ma Assunzione di M.V. RV 582 [13']

I Allegro

II Largo

III Allegro

Credo RV 591 [10']

I Credo in unum Deum

II Et incarnatus est

III Crucifixus

IV Et resurrexit

***

A. Vivaldi

Antonio Vivaldi

Sonata a 4 Es-dur RV 130 „Al Santo Sepolcro” [5']

I Largo molto

II Allegro ma poco

Stabat Mater RV 621 [18']

I Stabat Mater dolorosa

II Cujus animam gementem

III O quam tristis

IV Quis est homo

V Quis non posset

VI Pro peccatis suae gentis

VII Eja mater, fons amoris

VIII Fac ut ardeat

IX Amen

Concerto D-dur RV 129 „Madrigalesco” [5']

I Adagio

II Allegro

III Adagio

IV Allegro

Magnificat g-moll RV 610/611 [19']

I Magnificat

II Et exultavit

III Quia respexit

IV Quia fecit

V Et misericordia

VI Fecit potentiam

VII Deposuit potentes

VIII Esurientes

IX Suscepit Israel

X Sicut locutus

XI Gloria

* nagroda specjalna Narodowego Forum Muzyki dla laureata

III Międzynarodowego Konkursu Wokalnego Muzyki Dawnej

Canticum Gaudium w Poznaniu

Modlitwa wyśpiewana duszą i skrzypcami

Artur Bielecki

„Chwalcie, study Pańscy, chwalcie imię Pana: Niech imię Pańskie będzie błogostawione odtąd i aż na wieki! Od wschodu słońca aż po zachód jego niech imię Pańskie będzie pochwalone! Pan jest wywyższony ponad wszystkie ludy, Jego chwata sięga ponad niebiosy” – tymi słowami zaczyna się Psalm 113 (112 w greckiej numeracji *Wulgaty*), będący podstawą wspaniałej kompozycji Vivaldiego *Laudate pueri* RV 602. Jest to utwór kościelny przeznaczony na dwa soprany, chór i orkiestrę.

Jeszcze pół wieku temu, gdy na wykładach lub w podręcznikach historii muzyki omawiano muzykę późnego baroku, obowiązkowo wymieniano nazwiska dwóch największych mistrzów, a zarazem rówieśników: Johanna Sebastiana Bacha i Georga Friedricha Händla. Bach i Händel, niczym samotni giganci na skalę świata, mocą swoich genialnych osobowości stawiali pieczęć zamykającą muzyczny barok. Dziś już, niczego nie ujmując geniuszowi tych wielkich kompozytorów, do grona gigantów późnego baroku dotaczamy Antonia Vivaldiego. Jego muzyka, długo niedoceniana, przeżywa w ostatnich dekadach nieustający renesans. I to już nie tylko oślawione *Pory roku*, które swoją popularnością przewyższają niejeden utwór Bacha i Händla. Coraz częściej uświadamiamy sobie, że Vivaldi pozostawił ogromny dorobek – nie tylko setki koncertów na najróżniejsze instrumenty, lecz także wybitne opery, kompozycje kościelne i kameralne. Dlatego też trudno uwierzyć, że po swojej śmierci (która nastąpiła w Wiedniu latem 1741 r.) Vivaldi został niemal całkowicie zapomniany, a jego muzyka pozostawała praktycznie nieznaną aż do początków XX w. Na szczęście historia przywróciła należne jej miejsce wśród największych dokonań tamtej epoki.

Vivaldi urodził się 4 marca 1678 r. w Wenecji, był więc zaledwie o siedem lat starszy od Bacha i Händla (także Domenica Scarlattiego). Jego ojciec, skrzypek, pracował jako instrumentalista

w weneckiej bazylice św. Marka. Najprawdopodobniej właśnie on, Giovanni Battista Vivaldi, był pierwszym nauczycielem przyszłego kompozytora. Z nim młody Antonio odbywał podróże koncertowe i zastępował go w zespole muzycznym bazyliki. W krótkim czasie zdobył wielkie uznanie jako wirtuoz skrzypiec. Przez większą część życia działał w rodzinnej Wenecji, gdzie przez około 40 lat (z przerwami) sprawował funkcję *maestro di violino* (również *maestro de'concerti*, *maestro di coro*) w sierocińcu dla dziewcząt Ospedale della Pietà. W instytucji tej nauczał gry na violach i skrzypcach oraz zajmował się zakupami instrumentów smyczkowych. Ponadto komponował, publikował i sprzedawał swoje utwory w Wenecji i za granicą, występował jako kompozytor i skrzypek, wreszcie wystawiał swoje opery.

Program koncertu został poświęcony „śpiewnej modlitwie”, czyli sferze życia, która stała się fundamentem biografii Vivaldiego. Kompozytor w wieku 15 lat wstąpił do stanu duchownego, a w 1703 r. otrzymał święcenia kapłańskie. Zyskał przydomek *il Prete Rosso* (Rudy Ksiądz). W Ospedale della Pietà pełnił również obowiązki kapelana. Modlitwa była więc głęboko wpisana w życie Vivaldiego, a utwory religijne są dzisiaj naturalną częścią jego dorobku.

Jaka jest muzyka kościelna Rudego Księdza? Odnajdujemy w niej tę samą atmosferę, to samo dotknięcie geniuszu, które podziwiamy w sławnych koncertach Vivaldiego. *Laudate pueri* RV 602 to znakomity przykład. Od pierwszych taktów uderza nas tu lekkość i radość – dwa głosy sopranowe przynoszą liryzm, chór daje blask i rozmach. Mistrzowska aria koncertująca *Gloria Patri* jest utrzymana w stylu, pod którym mógłby się podpisać sam Bach. Część mszalna *Credo* RV 591 na chór i orkiestrę zwraca uwagę plastycznością i sonorystycznym bogactwem: kompozytor należał do pionierów nowego brzmienia, w którym stopniowo uniezależniały się partie instrumentalne od wokalnych. To nowatorskie spojrzenie, zapowiedź nadejścia symfoniki klasycyzmu.

Pertą stylu kościelnego jest też natchnione *Stabat Mater* RV 621, przeznaczone na alt i orkiestrę. Utwór należy do najpiękniejszych muzycznych opracowań tej średniowiecznej sekwencji opisującej ból Matki Bożej, która uczestniczy w męce Syna. *Stabat Mater* stwarza wyzwanie interpretacyjne dla głosu kontratenora. Dzieło składa się z odcinków o charakterze pośrednim między arią a recytatywem (arioso) oraz z arii. O ile *Stabat Mater* jest lirycznym, kameralnym arcydziełem, to *Magnificat g-moll* RV 610/611 jest przykładem utworu radosnego i monumentalnego. Zespół wykonawczy obejmuje głosy solowe, chór i orkiestrę. Cała technika wokalna Vivaldiego została tu podporządkowana przestaniu religijnemu.

W programie utwory kościelne przeplatają się z muzyką instrumentalną, tak ważną w dorobku kompozytora. Vivaldi był przede wszystkim mistrzem koncertu barokowego – tworzył koncerty w wielu odmianach i na różne instrumenty. Niektóre z nich mają również odniesienia religijne – przykładem jest *Concerto per la Santissima Assunzione di Maria Vergine* RV 582. Utwór ten, napisany na święto Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny, został przeznaczony na skrzypce solo i dwie orkiestry smyczkowe. Podobnie *Sonata a 4 Es-dur* RV 130, czyli „Al Santo Sepolcro”, odwołuje się w tytule do tematyki Grobu Pańskiego (dost. „Grobu Świętego”). Utwór ten wyróżnia się nietypową jak na sonatę kościelną formą, gdyż ma tylko dwie części. Z kolei *Concerto D-dur* RV 129 „Madrigalesco” (wyjątkowo zresztą krótkie jak na koncert) należy do grupy koncertów i sinfonii przeznaczonych na orkiestrę smyczkową. Tytuł „Madrigalesco” sugeruje tu pewne związki z utworami wokalnymi, a nawet zapożyczenia z takich utworów, w tym również z muzyki religijnej samego Vivaldiego.

Jarosław Thiel, fot. Łukasz Rajchert

Jarosław Thiel

Absolwent poznańskiej Szkoły Talentów. Studiował wiolonczelę na akademiach muzycznych w Poznaniu i Łodzi. Od 1997 r. w swojej działalności artystycznej skupia się przede wszystkim na problematyce historycznych praktyk wykonawczych. Uczestniczył w kursach mistrzowskich w Dresdner Akademie für Alte Musik prowadzonych przez Ch. Kyranides i podjął studia podyplomowe na Universität der Künste w Berlinie w klasie wiolonczeli barokowej Ph. Carrai i M. Möllenbecka (dyplom z wyróżnieniem). Współpracował z najważniejszymi polskimi zespołami muzyki dawnej. Od 2000 r. jest pierwszym wiolonczelistą Dresdner Barockorchester oraz członkiem prowadzonej przez L. Cummingsa Festspiel Orchester Göttingen. Współpracuje również z innymi czołowymi niemieckimi zespołami, takimi jak Cantus Cölln, Akademie für Alte Musik Berlin czy Lautten Compagny. Występuje regularnie jako solista i kameralista – w tej roli gościł na wielu polskich i międzynarodowych festiwalach muzyki dawnej. Prowadzi klasę wiolonczeli barokowej na Akademii Muzycznej w Poznaniu i podczas Energia Varmia

Musica w Lidzbarku Warmińskim. W 2006 r. został zaproszony do współpracy z Wrocławską Orkiestrą Barokową jako jej dyrektor artystyczny. Niebawem zostanie wydana nagrana z K. Drogosz płyta Jarostawa Thiela zawierająca *Sonaty wiolonczelowe Beethovena*.

Aleksandra Lewandowska, fot. archiwum artystki

Aleksandra Lewandowska

W 2007 r. ukończyła z wyróżnieniem poznańską Akademię Muzyczną na wydziale wokально-aktorskim w klasie W. Drabowicza. Studiowała poddyplomowo w Weimarze w Hochschule für Musik Franz Liszt, gdzie doskonalila umiejętności m.in. u B. Schlick. Wykonuje przede wszystkim oratoryjno-kantatową muzykę dawną, ale także twórczość powstającą współcześnie. Występowała pod batutą takich dyrygentów, jak A. Duczmał, M. Naęcz-Niesiołowski, S. Stuligrosz, G. Nowak, M. Sompoliński. Dokonała wielu prawykonań dzieł polskich kompozytorów; występowała w drobnych rolach na scenie Opery Poznańskiej. Współpracuje z polskimi orkiestrami, m.in. Wrocławską Orkiestrą Barokową, Arte dei Suonatori, Capella Cracoviensis oraz zespołami zagranicznymi: Collegium Vocale Gent, Nederlandse Bachvereniging, Gli Angeli Genève, Cantatio, Kölner Akademie,

La Grande Chapelle. Występuje pod batutą takich dyrygentów, jak Ch. Spering, G. Antonini, D. Reuss, I. Fischer, S. Sempé, P. Neumann czy A. Parrot. Regularnie pojawia się na ważnych festiwalach muzyki dawnej, takich jak Musikfest Bremen, Bachwoche Stuttgart, Thüringer Bachwochen, Festival Oude Muziek (Utrecht), Kulturwald Festspiele Bayerischer Wald czy Wratlavia Cantans.

Marzena Michałowska, fot. Damian Gacek

Marzena Michałowska

Adiunkt na wydziale wokально-aktorskim Akademii Muzycznej w Poznaniu. Od wielu lat koncertuje na licznych festiwalach muzycznych. W 2005 r. zadebiutowała na deskach Komische Oper w Berlinie w partii Donny Anny w operze *Don Giovanni* W.A. Mozarta. Koncertując w kraju i za granicą, współpracowała z wieloma znakomitymi dyrygentami, m.in. z Ch. Hogwoodem, K. Petrenko, M. Pijarowskim, M. Gesterem, G. Nowakiem, T. Wojciechowskim, Ł. Borowiczem, J. Salwarowskim, M. Naęczem-Niesiołowskim, J.M. Florêncio, M. Toporowskim, S. Stuligroszem, M. Sompolińskim,

J. Lipke, E. Kusem, a także z takimi orkiestrami i zespołami, jak Concerto Köln, Arte dei Suonatori, Irish Baroque Orchestra, Gli Angeli Genève, Czech Virtuosi, orkiestrami filharmonii: Poznańskiej, Lubelskiej, Kaliskiej, Bałtyckiej, Warmińsko-Mazurskiej, Szczecińskiej, Zielonogórskiej, jak również Polską Orkiestrą Radiową, Orkiestrą Kameralną Polskiego Radia Amadeus, Wrocławską Orkiestrą Barokową, NFM Filharmonią Wrocławską, Cappellà Cracoviensis i orkiestrą Accademia dell'Arcadia. Marzena Michałowska jest laureatką licznych krajowych i międzynarodowych konkursów wokalnych. W dorobku fonograficznym ma siedemnaście albumów płytowych, w tym nagrania dla Polskiego Radia. Płyta *Musica Sacromontana* z jej udziałem otrzymała nagrodę Fryderyk 2008.

Riccardo Angelo Strano, fot. archiwum artysty

Riccardo Angelo Strano

Zadebiutował w 2009 r. na scenach operowych w Holandii i we Włoszech. Od czasu ukończenia studiów w Królewskim Konserwatorium w Hadze w 2012 r. rozwija międzynarodową karierę;

występuje na całym świecie z repertuarem od twórczości renesansu po muzykę współczesną. Artysta szczególną uwagę poświęca kompozytorom włoskiego baroku. Koncertował w Wersalu, Turynie, Rzymie, teatrach operowych w Jesi i w Bolonii, Tonhalle w Zurychu, podczas Valle d'Itria Festival, w Teatro Degollado w Meksyku oraz na Leo Brouwer Festival na Kubie. Zdobył drugą nagrodę w 9. Międzynarodowym Konkursie Śpiewu Barokowego im. F. Provenzale, honorowe wyróżnienie w 7. Międzynarodowym Konkursie Śpiewu Barokowego „Principe Francesco Maria Ruspoli”, trzecią nagrodę w 18. Międzynarodowym Konkursie dla Śpiewaków Operowych „Città di Alcamo”, nagrodę specjalną Narodowego Forum Muzyki i Wrocławskiej Orkiestry Barokowej w 3. Międzynarodowym Konkursie Wokalnym Muzyki Dawnej „Canticum Gaudium”. W 2016 r. firma Toccata Classics wydała jego pierwszą solową płytę CD pt. *Francesco Nicola Fago: cantatas and arias for solo voice and continuo*.

Zbigniew Pilch

Doktor sztuki, jeden z najwybitniejszych skrzypków barokowych, artysta o niezwykle szerokich zainteresowaniach, które obejmują całość muzyki instrumentalnej od XVI do XXI w. ze szczególnym uwzględnieniem skrzypcowego idiomu wirtuozowskiego. Gra na skrzypcach barokowych i współczesnych, altówce i violi d'amore. Koncertuje jako solista, kameralista i dyrygent. Od początku działalności Wrocławskiej Orkiestry Barokowej pełni funkcję jej koncertmistrza. Jako solista i dyrygent współpracuje z licznymi zespołami w całej Polsce. Wykłada skrzypce i altówkę barokową na akademiach muzycznych we Wrocławiu i w Krakowie, a także podczas kursów mistrzowskich w ramach Energia Varmia Musica w Lidzbarku Warmińskim. W 2007 r. ukazały się nagrane przez niego *Koncerty skrzypcowe Janiewicza*. W 2009 r. wydano *Symfonie nr 103 i 104 Haydna* w wykonaniu Orkiestry Symfonicznej Filharmonii Wrocławskiej pod dyrekcją artysty. Niebawem ukaze się jego solowa płyta pt. *Oświecony wirtuoz*.

Zbigniew Pilch, fot. Łukasz Rajchert

lutnia

Stanisław Gojny

organy

Marcin Szelest

klawesyn

Aleksandra Rupocińska

PEŁNE BIOGRAMY ARTYSTÓW:

www.nfm.wroclaw.pl/repertuar/biogramy

Skład Wrocławskiej Orkiestry Barokowej:

I skrzypce

Zbigniew Pilch (koncertmistrz), Mikołaj Zgółka,
Bernadeta Braun, Monika Boroni

II skrzypce

Adam Pastuszka, Violetta Szopa-Tomczyk, Anna
Nowak-Pokrzywińska, Róża Ziątek-Czarnota

altówki

Piotr Chrupek, Michał Mazur

wiolonczele

Bartosz Kokosza, Jakub Kościukiewicz

kontrabas

Janusz Musiał

oboje

Marek Niewiedział, Patrycja Leśnik

Organizator:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia, współprowadzona przez:

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

Partner:

Sponsor złoty:

